

YTTRANDE

Wallander, Helena
Helena.Wallander@skane.se

Datum 2026-04-21
Ärendenummer 2026-POL000103

Remiss från Finansdepartementet - Konkurrensverkets rapport 2025 8 Nya grindvaktsfunktioner i LOV

Region Skåne har getts möjlighet att lämna synpunkter till Finansdepartementet avseende Konkurrensverkets rapport Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem. Nedan framförs övergripande kommentarer samt mer detaljerade kommentarer utifrån rubricering i förslaget. Särskilt lyfts frågan om att komplettera en av de föreslagna nya paragraferna för att regleringen ska få avsedd effekt.

Övergripande kommentar

Region Skåne instämmer i de förslag som lämnats av Konkurrensverket och ser positivt på skarpare verktyg för att motverka kriminella och oseriösa aktörer, samt anpassning av LOV till övrig upphandlingslagstiftning.

En generell aspekt som Region Skåne vill framhålla är att implementering av nya arbetsätt är resurskrävande och kräver uppföljning för att kunna avgöra om resultatet är gott. Därtill, utifrån att regioner har olika förutsättningar att dra nytta av föreslagna lagändringar, kan skillnader i möjligheten att begränsa oegentligheter uppstå, vilket även kan få konsekvenser för vårdkvalitet eller tillgång till vård.

Region Skåne vill härutöver påpeka det olyckliga i att primärvårdens vårdgivare i dagsläget inte är tillståndspliktig hos Inspektionsmyndigheten IVO. Detta leder till att LOV-verksamhet inom primärvården inte genomgår den granskningsprocess som används för annan LOV-verksamhet som exempelvis äldreboenden och personlig assistans.

Om samma lagstiftning som idag används för stora delar av övriga välfärden som drivs inom ramen för LOV även tillämpats för primärvården hade IVO fått en viktig kompletterande tillsynsroll - en grindvaktsfunktion.

Vår bedömning är att ett utökat ansvar för IVO:s tillståndsprövning vore relevant att utreda som ett led i ambitionen om att skapa grindvaktsfunktioner inom ramen för LOV-verksamheterna.

Vidare vill Region Skåne lämna synpunkter på verkställandet av majoriteten av föreslagna lagändringar den 1 januari 2027. Det kan bli svårt för upphandlade

myndigheter att implementera ändringarna med så kort framförhållning.

Särskilda kommentarer

6.1.2 Utformning av ett förfarande med ansökningsfönster.

Region Skåne ser positivt på förslaget om utformning av ett förfarande med ansökningsfönster. Avseende vårdval som finns i flera regioner, kan det eventuellt uppstå risk för att antalet ansökningar och därmed även risk för oseriösa aktörer, ökar hos de regioner som väljer att ha löpande annonsering eller ett längre ansökningsfönster, vilket Region Skåne ser som en möjlig konsekvens avseende utfall utifrån hur de olika regionerna hanterar ansökningsfönster.

6.3.4 Fler ska omfattas av kontroll mot uteslutningsgrunderna.

Region Skåne ser positivt på förslaget om att fler ska omfattas av kontroll mot uteslutningsgrunderna och att personkretsen i LOV både utvidgas och förtydligas. För att det ska vara möjligt att tillämpa kontroller i praktiken och att det ska få avsedd effekt, ser Region Skåne proposition 2025/26:177 Förenklad leverantörskontroll vid upphandling, som föreslås träda i kraft den 1 juli 2026, som en förutsättning för tillämpning av Konkurrensverkets förslag.

6.3.5 Ytterligare stödregler ska införas avseende utredningen av uteslutningsgrunderna

Den upphandlande myndigheten ska få begära uppgifter om tidigare kontrakt

Region Skåne ser positivt på förslaget om att den upphandlade myndigheten får begära in uppgifter från den sökande om dennes tidigare kontrakt, men vill belysa svårigheter med att nyttja möjligheten. Region Skåne anser att leverantörer, trots risk för uteslutning, inte nödvändigtvis kommer att lämna begärda uppgifter, särskilt om det i andra kontrakt framkommit brister eller förelegat avtal. Eftersom begäran inte heller är avsedd för samtliga sökande, kan det vara enkelt för oseriösa aktörer att komma runt en sådan begäran.

6.3.6 Det bör införas en ny bestämmelse om avslutande av kontrakt när en leverantör omfattas av uteslutningsgrunderna eller förlorar relevanta tillstånd för att bedriva verksamheten

Det ska införas en skyldighet att i vissa fall avsluta ett kontrakt

Region Skåne ser positivt på förslaget om att införa en skyldighet att i vissa fall avsluta ett kontrakt. Region Skåne önskar dock lämna förslag till förtydligande. På sidan 153 föreslår Konkurrensverket

...en författningsreglerad skyldighet för upphandlande myndigheter att avsluta ett kontrakt, under förutsättning att någon av följande situationer föreligger:

1. En sökande var föremål för uteslutningsgrunder när den sökte in i systemet men information om detta framkom först i efterhand.

2. En sökande var inte föremål för en uteslutningsgrund när den sökte men leverantörens förhållanden har ändrats under avtalstiden så att leverantören skulle uteslutas om det var nu den sökte in i systemet.
3. Leverantören har förlorat relevanta tillstånd för att bedriva den aktuella tjänsten.

Region Skåne föreslår en ny formulering avseende punkt 3 i citatet ovan:

3. Leverantören har inte fullgjort sin anmälningsplikt enligt lag*, saknar relevanta tillstånd för bedrivande av tjänsten eller om verksamheten helt eller delvis förbjudits**.

*exempel 2 kap. 1 § patientsäkerhetslagen.

**exempel 7 kap. 26–27 §§ patientsäkerhetslagen.

6.4.4 Åberopad kapacitet och underleverantörer

Region Skåne ser positivt på förslaget om att införa ytterligare bestämmelser i kontraktsvillkor avseende underleverantörer som direkt medverkar till fullgörandet av kontraktet. Region Skåne anser dock att förslaget kravställande avseende underleverantörer i förfrågningsunderlaget i sig inte i tillräcklig utsträckning motverkar oseriösa aktörer. Hantering av underleverantörer är en väsentlig del av arbetet mot oegentligheter och Region Skåne ser behov av att frågan arbetas vidare med på nationell nivå.

6.5.1 Krav på riktlinjer och dokumentation av kontrollåtgärder och 6.5.2 Skyldighet att genomföra fördjupad granskning

Region Skåne ser positivt på förslaget om skyldighet att regelbundet kontrollera och följa upp avtal, liksom förslaget om en skyldighet att genomföra fördjupad granskning.

Konkurrensverket anför att brister i de upphandlande myndigheternas avtalsuppföljning är ett känt problem. Eftersom önskad förbättring inte synes ske förordas nu lagstiftning. Region Skåne arbetar fortlöpande med uppföljning enligt bestämmelser i kommunallagen. Konkurrensverket anför att för de myndigheter som i dag har en fullgod uppföljning kommer de föreslagna ändringarna inte att innebära några omfattande förändringar, kraven på uppföljning följer redan i dag av lag. Region Skånes läsning av rapporten är en annan. Det finns en tydlig ansats i rapporten att avtalsuppföljningsarbetet hos myndigheterna ska stärkas, oavsett nuvarande nivå och utökas och spetsas till. Det innebär en inskränkning i delar av den kommunala självstyrelsen, vilket Region Skåne anser kräver ökade finansiella och personella resurser.

Region Skåne arbetar fortlöpande med fördjupade granskningar. Erfarenheten är att dessa granskningar vanligen är synnerligen resurskrävande, såväl personellt som finansiellt. Konkurrensverket anför att det finns en stor frihet att utforma de fördjupade granskningarna på olika sätt, men adresserar inte frågan om vad en fördjupad granskning faktiskt innebär i praktiken. Region Skåne vill framföra att en

ökad kontroll även i detta avseende kommer att medföra behov av ökade resurser.

6.6.5 Det finns behov av forum för erfarenhetsutbyte om att motverka oseriösa och kriminella aktörer i valfrihetssystemen

Region Skåne ser positivt på förslaget om att regeringen bör överväga att förtydliga något uppdrag som redan finns eller avses beslutas med ett uppdrag att leda arenor för erfarenhetsutbyte avseende att motverka oseriösa och kriminella aktörer i valfrihetssystem. Det pågår diverse arbeten och utredningar avseende oegentligheter nationellt. Region Skåne vill påtala vikten av att dessa arbeten hålls ihop och att beslut som fattas är samstämmiga.

Carl Johan Sonesson

Regionstyrelsens Ordförande